

معاونت علمی دبیرخانه جهادگران حوزوی

{ فرهنگ داخلی }

بسم بر عزم استوار

🏠 سخن دبیرخانه

دبیرخانه جهادگران حوزوی با هدف رصد، ارتقاء، حمایت و ایجاد ارتباط بین گروه‌های جهادی حوزوی از سال ۱۳۹۸ فعالیت خود را آغاز نمود. نظر به تأکید رهبر معظم انقلاب مبنی بر ارائه «منظومه معرفتی اسلام» در موضوع خدمت‌رسانی، واحد علمی دبیرخانه خود را موظف به تولید محتوای مورد نیاز در همین راستا نموده است.

اگر مطالب مورد نیاز فعالیتهای جهادی را به دو بخش نظری و عملی تقسیم کنیم، «کاربرد» متکفل آن بخشی از مطالب است که کاربردی و عملیاتی به حساب می‌آیند و قرار است به مهارت‌های جهادگران بیفزاید.

انسان در هر حالی به معنویات نیاز دارد چرا که معنویات پشتوانه ای برای انجام امور مادی هم محسوب می‌شود بلکه امور مادی را با کیفیت همراه می‌کند. در این باره حتی خدای متعال به پیامبرش نیز در انجام رسالت پیامبری چنین توصیه و امری دارد که " يَا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ قُمْ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا " ^۱. ای جامه به خویشتن پیچیده شب، مگر اندکی از آن را به پا خیز (چراکه) تو را در روز آمد و شدی دراز است (کنایه از کارهای مهمی که در روز داری).

حال که تأثیر معنویات در انجام امور این گونه مؤثر است، چه جایی بهتر و لازم تر از گروه‌های جهادی برای تدارک معنویات؟ گروه‌های جهادی که خود عرصه ای برای خودسازی و آبادانی دنیای بندگان خداست.

^۱. سوره مزمل ۱- ۷

گروه های جهادی در کنار کار و تلاش برای آبادانی و رفع محرومیت های مادی برنامه های فرهنگی برای اعضای خود در طول دوره نیز تعریف می کنند. در نوشتاری که در پیش رو دارید بر اساس تجربیاتی که جهادگران داشته اند بخشی از این برنامه ها و نحوه و شیوه ی اجرای آن منعکس گردیده که می تواند برای عزیزی که در گروه های جهادی شرکت می کنند مفید باشد تا در برنامه ریزی های فرهنگی خود از آن استفاده ببرند.

امیدواریم که با نظرات و مخصوصا تجارب ارزنده خود، این مجموعه که برخاسته از تجارب تعدادی از جهادگران است را ارتقاء دهید.

۵ چيستی فرهنگي داخلي

۵ اقدامات پيش از اردو

۵ هدف‌گذاري

۵ پيامک

۵ تشکيل کانال يا گروه

۶ ارتباط با والدين

۶ ارتباط با مدارس

۶ طراحي، برنامه‌ريزي و آماده‌سازي نيازمندي‌هاي فضا‌سازي

۶ همراهي با اردوي شناسايي

۷ بدرقه از مبدأ

۷ آماده‌سازي وسيله حمل و نقل

۷ اسکان

۷ استقبال

۷ اقدامات حين اردو

۷ افتتاحيه و اختتاميه

۸ تقسيم کار

۸ برنامه قرآني

۹ توسل

۹ دانش‌افزايي

۱۰ فضا‌سازي تصويري

۱۰ فضا‌سازي صوتي

چیستی فرهنگی داخلی

بسیاری از مسئولان و مربیان، هدف اصلی خود را تربیت جهادگرانی می‌دانند که در قالب اردوهای جهادی اقدام به خدمات اجتماعی می‌کنند و در مرحله بعد، محرومیت‌زدایی را در نظر دارند. بر این اساس لازم است که علاوه بر برنامه‌های خدماتی و تبلیغی که برای مردم منطقه هدف اجرا می‌شوند، برنامه‌هایی برای جمع جهادگران در نظر گرفته شود، که به این برنامه‌ها «فرهنگی داخلی» می‌گوییم. برنامه‌هایی که در ادامه ارائه می‌شوند، به مقتضای کثرت شرکت‌کنندگان و تعدد پروژه‌ها می‌تواند نیروهای کمتر یا بیشتر را برای مسئولیت فرهنگی داخلی بطلبد.

اقدامات پیش از اردو

اگر به دنبال گسترده‌ساختن تأثیر اردوی جهادی روی جهادگران هستید می‌بایست پیش از اردو کارهای خود را شروع کنید، همانطور که نیت عمل پیش از عمل است که در حین آن نیز استمرار دارد.

هدف‌گذاری

هدف‌گذاری منحصر به فرهنگی داخلی مربوط نیست، ولی او نباید نسبت به هدف اردو بی‌خبر باشد تا بتواند برنامه‌های متناسب با هدف را طراحی و اجرا نماید.

بی‌شک هم‌فکری، استفاده از تجارب و خوش‌سلیفگی، ایده‌های نو و جذابی را به دنبال خواهد داشت و مطالب زیر صرفاً به عنوان سرنخ و پیشنهاد تقدیم می‌شود:

پیامک

از یک ماه قبل از اردو هر سه روز یکبار، پیامکی انگیزشی حاوی ضرورت تربیت نفس و اصلاح نیت و اهمیت خدمت به بندگان خدا و ... ارسال شود.

تشکیل کانال یا گروه

از دو هفته قبل از اردو، کانال یا گروهی برای اعضا در یکی از پیام‌رسان‌هایی که اکثریت از آن استفاده می‌کنند تشکیل شده و مطالب تفصیلی بیشتری در آن قرار داده شود مانند: کلیپ‌های انگیزشی، مطالب گزارشی از برنامه‌های دفعات قبل، توضیحاتی راجع به پروژه‌هایی که قرار است انجام شود، توضیحاتی راجع به برنامه‌های همزمان با اردو. هر اندازه نیروها نسبت به اهداف و انگیزه‌های برگزاری اردو بیشتر توجیه شوند، رضایت‌مندی نیز افزایش خواهد یافت.

ارتباط با والدین

اگر نیروها از دانش‌آموزانی هستند که به خاطر تعطیلات یا دلایل دیگر، از طرف مدرسه به اردوی جهادی دعوت نشده‌اند، می‌بایست والدین در جریان قرار گیرند، تا علاوه بر جلوگیری از نارضایتی ایشان بتوان از ظرفیت درون خانه نیز برای آماده‌سازی روحی جهادگر استفاده نمود. ارسال پیامک‌هایی مبتنی بر ارزش قائل شدن برای مقوله خدمت‌رسانی و بحث و گفت و گو در این باره می‌تواند مؤثر باشد.

ارتباط با مدارس

در صورتی که جهادگران از طرف مجموعه یا مدرسه‌ای به اردو دعوت شده‌اند، مناسب است که پس از هماهنگی با مدرسه، مقدمات حضور در اردو را در همان مدرسه فراهم نمود. برپایی نمایشگاه تصاویر اردوهای جهادی، پخش کلیپ‌های جهادی و خدمت‌رسانی، راه‌اندازی جشنواره‌های هنری و ... جهادی، مقدمات خوبی برای حضور در اردوی جهادی خواهند بود. از طرف دیگر حضور یکی از جهادگران که توانایی خاطره‌گویی نیز داشته باشد، در جمع دانش‌آموزان مؤثر خواهد بود.

طراحی، برنامه‌ریزی و آماده‌سازی نیازمندی‌های فضا سازی

وسایل نقلیه، محل اسکان، مسیر اسکان تا پروژه و محل پروژه نقاطی هستند که قابل برنامه‌ریزی برای القای مفاهیم هستند. از این رو یک مسئول فرهنگی داخلی دغدغه‌مند تلاش می‌کند که از آنها به بهترین وجه استفاده نموده و هدفی که مسئولان اردو به دنبال آن هستند را محقق نماید.

تهیه، آماده‌سازی یا تولید فیلم، صوت و تصاویر مناسب برای فضا سازی سمعی و بصری در نقاط مذکور مطابق با اهداف، ضروری است. نباید این امور را به روزهای درون اردو متوقف نمود. برای این کار مناسب است که از تجارب گروه‌ها استفاده نمود.

لباس جهادی نیز نظم خوبی به فضا منتقل می‌کند. انتخاب شعار مناسب هم در جهت‌دهی به فعالیت‌ها مناسب است.

همراهی با اردوی شناسایی

حضور مسئول فرهنگی خارجی با تیمی که برای شناسایی به منطقه هدف می‌روند، ضروری است. از این طریق با نیازمندی‌ها و امکانات به طور واقعی آشنا می‌شود.

💧 بدرقه از مبدأ

اگر همه جهادگران با همدیگر در یک نقطه حرکت را آغاز می‌کنند، برپایی مراسم بدرقه، شکوهمند خواهد بود. سخنرانی یکی از جهادگران با محتوای اخلاقی که بر اخلاص تأکید داشته باشد، سپس از زیر قرآن رد کردن و پخش صوت مناسب (اعزام به جبهه) و اسپند دود کردن، حال و هوای خوبی را منتقل می‌نماید.

💧 آماده‌سازی وسیله حمل و نقل

نصب بنری حاوی عنوان اردو، معرفی جهادگران و زمان و مکان اردو جلوی وسیله نقلیه ضروری است. نصب تصاویر جهادی در داخل وسیله نیز مؤثر خواهد بود. طراحی خودرو نیز به سلیقه مسئول ربط دارد مثلاً برخی گروه‌ها خودروی جهادی را گل‌مالی می‌کنند.

💧 اسکان

همانطور که نیروهای پشتیبانی و ... یک روز قبل از جهادگران در محل حاضرند، فرهنگی داخلی نیز می‌بایست خود را زودتر از سایرین به محل برساند و فضاسازی‌های لازم را انجام دهد. برای این کار همکاری با نیروهای شهردار بسیار توصیه می‌شود، چرا که می‌توان در جانمایی‌ها و تعیین محدوده‌ها با ایشان تعامل داشت.

💧 استقبال

آماده‌سازی صوت، قربانی، اسپند، بنر خوش‌آمدگویی، فضاسازی داخل سالن اسکان، فضاسازی مسیر رسیدن به محل اسکان در بین روستاها.

👉 اقدامات حین اردو

💧 افتتاحیه و اختتامیه

➤ فضاسازی

➤ تنظیم سین برنامه‌ها با هماهنگی واحد آموزش و مدیریت و سایر بخش‌هایی که می‌خواهند نکات خود را ارائه نمایند. (تلاوت قرآن، سرود جمهوری اسلامی ایران، مجری، خوش‌آمدگویی یا ارائه

گزارش مسئول، ارائه مطالب توجیهی. در بین این برنامه‌ها جهت حفظ نشاط جمع، می‌توان پذیرایی نمود یا کلیپ پخش کرده و از خاطرات جهادگران استفاده کرد.

تقسیم کار^۱

اگر تعداد شرکت‌کنندگان کم باشد، نیازی به جلب همکاری از بین جهادگران نیست، مخصوصاً اینکه در برخی مواقع، استفاده از جهادگران موجب کم شدن نیروهای عمرانی و یا سایر بخشهای مهم می‌شود. اما اگر تعداد جهادگران زیاد بود، حتماً از همکاری کسانی که ذوق فعالیت‌های فرهنگی دارند، استفاده شود. کارهایی که بهتر است به دیگران سپرده شود؛

- ▲ انتخاب نماینده فرهنگی برای پروژه‌ها؛ در صورتی که پروژه‌ها متعدد هستند، فعالیت‌های فرهنگی هر پروژه به یکی از ایشان سپرده شود. نصب و مراقبت از پرچم‌های نصب شده در پروژه، پخش صوت مناسب و به موقع، شعار دادن و صلوات گرفتن به موقع، آماده‌سازی بستر نماز در پروژه‌ها، مدت رفت و برگشت.
- ▲ نظم کتابخانه؛
- ▲ اقامه نماز؛ آماده‌سازی سجاده‌ها، گلاب‌پاشی، تعیین قاری، مؤذن و مکبر و معقب (تعقیبات خوان).
- ▲ هیئت؛ فضاسازی هیئت، هماهنگی مداح.

برنامه قرآنی

هر روز حداقل یک برنامه قرآنی هماهنگ کنید. تجربه‌های متنوعی برای این موضوع وجود دارد که به برخی از آنها اشاره می‌کنیم؛

- ▲ تفسیر یک آیه با موضوع جهادی در محل پروژه و در نهایت، قرائت صفحه‌ای که آن آیه در آن صفحه قرار گرفته است. ۱۰ دقیقه
- ▲ قرائت یک صفحه قبل از خاموشی شب به همراه تفسیر آیه جهادی. ۱۰ دقیقه
- ▲ قرائت قرآن در منازل مردم؛ یکی از قوی‌ترین برنامه‌های تبلیغی، برنامه «خونه به خونه» است که واحد تبلیغی هماهنگ می‌کند اما فرهنگی خارجی می‌تواند محتوای جلسات را آماده کرده و پیشنهاد دهد. این قرائت نیز همراه با تفسیر آیات باشد.

^۱. تذکر به یک نکته کلی لازم است و آن این که در اجرای برنامه‌های فرهنگی رعایت اعتدال لازم است تا برخی برنامه‌ها حالت کسالت آورد و فوق طاقت نشود و دلزدگی ایجاد نکند مثلاً لازم نیست هر شب مراسم سینه رنی داشت بلکه به مناسبت اقدام شود مانند شب‌های جمعه

توسل

- قرائت روزانه دعای عهد بعد از اذان صبح و قبل از نماز؛ این کار علاوه بر جنبه توسل، سبب می‌شود که به احتیاط وارد شدن در وقت عمل شود، کسانی که با صدای اذان از خواب بیدار شده‌اند، وضو بگیرند و به نماز برسند که در نهایت به باشکوه‌تر برگزار شدن نماز نیز کمک می‌کند.
- دعای توسل یا زیارت عاشورای سریع بعد از نماز صبح. کمتر از ۱۵ دقیقه.
- اشعار حماسی توسل به اهل بیت هنگام ورزش.
- توسل به اهل بیت علیهم السلام با هدیه کردن صلوات به ایشان حین فعالیت‌های عمرانی.
- انتخاب شعار و حک نمودن آن روی لباس‌ها.
- نصب پرچم‌های متعدد مزین به نام اهل بیت علیهم السلام در پروژه‌ها.
- برپایی هیئت شبانه بعد از نماز عشاء و قبل از شام. ۲۰ دقیقه سینه‌زنی و روضه. اگر ابتدا سینه‌زنی باشد بهتر است چون جمعیت را جمع می‌کند، حس و حال می‌دهد، ارتباط ایجاد می‌کند و در پایان یک روضه نمکین کافی است. به جای سخنرانی در این ساعت، از تفسیر آیات جهادی می‌توان استفاده کرد.

دانش‌افزایی

- جهادگری که در اردو شرکت می‌کند علاوه بر جنبه‌های روحی و معنوی که ارتقاء می‌یابد، بهتر است که از نظر دانشی نیز آگاه‌تر شود. بنابراین برنامه‌های زیر پیشنهاد می‌شود؛
- بیان احکام دو دقیقه‌ای؛ بعد از نماز عصر، بین نماز مغرب و عشاء یا بعد از اذان صبح و قبل از نماز.
 - کتابخانه؛ حتما تعدادی کتاب داستان، خاطره، تاریخ، پرسش و پاسخ و ... همراه داشته باشید و در نقطه‌ای که همه دسترسی داشته باشند قرار دهید. نسبت به نظم آن هم خیلی وسواس نداشته باشید، یک نفر را مسئول مرتب کردن کتابخانه انتخاب کنید تا روزی یک مرتبه کتب را منظم کند.
 - پخش مستند.
 - نصب پوستر.

^۱ . از نکات مربوط به آداب معاشرت، حق الناس، آداب مسافرت و حتما بیان شود. می‌توان از کتاب حلیه المتقین علامه مجلسی رحمه الله استفاده کرد و همین طور از کتاب مفاتیح الحیات آیت الله جوادی آملی حفظه الله نیز می‌توان بهره برد.

➤ دعوت از اساتید و سخنرانان به جای هیئت شبانه.

فضاسازی تصویری

➤ استفاده حداکثری از فضای محل اسکان جهت نصب پوستر و شعار؛ نمازخانه، پروژه، وسیله نقلیه‌ای که روزانه با آن جابجا می‌شود، استراحت‌گاه، سالن غذاخوری، ورزش، آشپزخانه، انبار، سرویس‌های بهداشتی و حمام و هر نقطه دیگری که مخاطب شما در آن حضور می‌یابد.

➤ پوسترها می‌تواند از تولیدات مجموعه‌های دیگر باشد و البته بهتر است که متناسب با مخاطب شما، بومی‌سازی شده باشند.

➤ استفاده از لهجه مخاطب؛ الزاما نیازی نیست که تصاویر باکیفیت و خوش‌رنگ و لعابی باشد، بلکه طبق شناختی که مسئول فرهنگی داخلی دارد، می‌تواند جملات یا شکلک‌هایی را روی کارتن و یا کاغذهای ساده بنویسد یا بکشد. به تجربه ثابت شده که برخی شوخی‌ها یا جملات عاطفی که با لهجه مخاطبان در معرض دید مخاطبان قرار می‌گیرد، بسیار جذاب‌تر و دلچسب‌تر از بنرها و پوسترهای خاص است.

➤ آماده‌سازی موضوع برای حلقه‌های گفتگو؛ بهتر است قبل از اردو لیستی از موضوعات متنوع، متناسب با شرایط جهادگران آماده شود تا هر روز به موضوع جدیدتری در حلقه‌های گفتگو پرداخته شود.

➤ پخش مستند برای ساعات وقت آزاد؛ هم جنبه دانش‌افزایی دارد و هم جنبه سرگرمی. پیشنهاد می‌شود از مستندهایی که نگاه بین‌المللی را تقویت می‌کنند استفاده شود. موضوعات حماسی و چهره‌های موفق نیز در این باب، کارآمد است.

➤ نصب پرچم در مسیر اسکان به پروژه.

➤ نصب پرچم در پروژه.

فضاسازی صوتی

➤ بیدارباش؛ سحرها مناجات و بعد از استراحت ظهر، صوت‌های سخنرانی یا مداحی‌های حماسی و لبنانی.

➤ خواب باش؛ برخی گروه‌های جهادی از صوت‌های لالایی استفاده می‌کنند که جنبه طنز هم دارد و ممکن است که اندک خوابی هم که به چشم جهادگران رفته را بر باید ولی به نوعی اعلام زمان خاموشی است.

➤ اعزام به پروژه؛ صوت‌های بدرقه بسیجیان به جبهه بسیار حال و هوای خوبی دارد. مداحی‌هایی که برای شهدای مدافع حرم خوانده شده‌اند هم نیت‌ها را صیقل می‌دهد.

استقبال هنگام بازگشت از پروژه‌ها؛ در دوران دفاع مقدس، پس از این که نیروها از یک عملیات موفقیت‌آمیز برمی‌گشتند، مارش‌هایی حماسی پخش می‌شد و در میان آهنگ‌ها، یک نفر با صدایی خاص، از آنها تجلیل می‌کرد.

هنگام فعالیت عمرانی؛ در ساعات ابتدایی روز نیازی به صوت نیست چرا که نیروها هنوز توان دارند و اتفاقاً تا حدودی به سکوت نیاز دارند، اما بعد از دو سه ساعت فعالیت که هوا هم تا حدودی در حال گرم شدن است و نیروها بخش قابل توجهی از توانشان را صرف کرده‌اند، پخش صوت بسیار جذاب خواهد بود. در انتخاب صوت توجه شود که مردم این صوت را می‌شنوند و نباید از آن دست مداحی‌ها که موجب تخطئه مردم است انتخاب شود.

رفت و برگشت؛ انتخاب سرود مناسب، برای حرکت به سمت پروژه یا برگشت آن، نظم و یکدلی ایجاد می‌نماید.

صوت ورزش؛ صوت زورخانه برای هنگام ورزش مناسب است.

دسترسی به نسخه الکترونیک و سایر تولیدات جهادگران حوزوی

جهادگران حوزوی | راه‌های ارتباطی | مجموعه

قم، بلوار محمد امین علیه السلام، مدرسه علمیه معصومیه علیهم السلام،
دبیرخانه هماهنگی گروه‌های جهادی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

۰ ۲ ۵ ۳ ۲ ۹ ۴ ۲ ۱ ۱ ۰

www.jahadgaranhovzavi.com